

УДК 101

О. Гнира

Ярославська державна вища техніко-економічна школа ім. кс. Броніслава Маркевича,
Польща

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФІЇ ТЕХНІКИ

О. Нгура

HISTORY OF FORMATION OF PHILOSOPHY TECHNOLOGY

Складність філософського дослідження техніки пов'язана не лише з тим, що вона далеко виходить за рамки вивчення методологічних проблем технічних знань і технічних наук, але з тим, що вона повинна містити в собі величезний комплекс проблем, а саме: відношення техніки і людини; техніки і природи; техніки і буття; місце техніки в соціокультурному світі; оцінки технічних інновацій і НТП; соціологічних, економічних і соціально-психологічних умов і наслідків НТП; взаємовідносини техніки і праці; інженерної діяльності і техніки; техніки і навколишнього середовища; екологічних наслідків науково-технічного прогресу та ін.

Поява філософії техніки як нової сфери з філософського знання пов'язується з виходом у світ праці філософа-антрополога Е. Каппа (Брауншвейг 1877 р.) – «Засади філософії техніки». Приблизно в той же час у Франції Д. Еспіньї працював над побудовою загальної теорії техніки, яка спиралася на філософські засади і категорії. Можна сказати, що жоден великий мислитель ХХ ст. не обійшов своєю увагою феномен техніки в процесі технізації сучасної культури. Серед найбільш значних концепцій філософів техніки слід відзначити: культурно-історичну концепцію (Ф. Десаун, Т. Літт); феноменологію Е. Гуссерля; екзистенціалізм (М. Хайдеггер, Х. Ортега); філософську антропологію (А. Телеп); есхатологічну метафізику; неомарксизм франкфуртської школи.

Слід зазначити одну особливість філософії техніки – у її формуванні поряд з професійними філософами величезну роль зіграли натуралісти та інженери. Більш того, у ряді країн (наприклад, у Німеччині та Росії) інженери були ініціаторами постановки питань про необхідність і важливість філософії техніки і формування перших дослідницьких програм у цій області. В цьому аспекті заслуговує уваги діяльність російського інженера і психолога П. К. Енгельмеєра (праці «Теорія творчості» 1904 р., «Філософія техніки» 1913 р.) його роботи не втратили свого значення і дотепер.

Сучасна філософія техніки - одна з наймолодших гілок філософського знання і в цілому вона не є завершеною, вона досі навіть не являє собою певної філософської цінності. Переважно це зумовлено «дитячим віком» цієї філософії, відсутністю дослідницьких традицій, систематичності в нагромадженні знань, а також єдності у використанні термінологій (наприклад, досить важко зрозуміти Хайдеггера. Ускладнена свідомо мова зумовлює незрозумілість їх робіт для більшості практичних інженерів).

Отже, постала потреба і необхідність досліджень щодо філософії техніки. Філософія техніки – це напрям філософсько-методологічних і світоглядних досліджень феномена техніки в сучасному, програмою якого є перехід від аналізу структури і динаміки технічного значення, від проблем методології технічних наук і абстрактних міркувань про техніку до комплексно-систематичного міждисциплінарного аналізу техніки, як складного, багатоступеневого і суперечливого чинника розвитку людської цивілізації.

Література

Мельник В. П. Філософські проблеми технікознавства. – Львів, 1994.